

אינני יודע אם הקדיש קלווריסקי תשומת לב רבה כל כך גם למושבות אחרות בגליל. מטולה היתה מיוחדת. היתה בה אווירה של ישוב קטן ומרוחק. היה שם נוער טוב. האיכרים היו דתיים אך לא קיצוניים, עבדו בעצמם עם ה"חרתים" הערבים, הקימו משקים.

במטולה השקיע קלווריסקי יזמה, וחיפש דרכים לשיפורים בלתי פוסקים. דאג לרענן את הישוב הוותיק באנשים צעירים כמתיישבים, ובתקופת מלחמת-העולם היתה מטולה בסיס לקבוצות פועלים שקיבלו מקלווריסקי עידוד ותמיכה, וגם המושבה יצאה נשכרת, בתוספת כוחות צעירים.

כאשר פרצה המלחמה, היא מלחמת-העולם הראשונה, נותקו הקשרים עם אירופה ונקטעו הערוצים שסיפקו מימון לפעולות ההתיישבות בארץ כולה ובגליל בפרט. דווקא בתקופה זו התגלה קלווריסקי כמנהיג.

על אחריותו האישית העלה ישובים על הקרקע גם בזמן המלחמה, גם ללא מימון חיצוני. כך הוקמו כפר גלעדי, תל-חי, חמארה (שנעזבה אחר כך) איילת השחר, ושוקמה מחניים.

מקורות המימון שלו היו שונים ומשונים: עסקות שונות והלוואות מנכבדים ערבים.

אנשי המנגנון במושבות, כמו עובדי חינוך ומינהל, המשיכו לקבל את משכורתם. מהיכן הגיע המימון, אינני יודע. במימון ההתיישבות החדשה השתתפה ככל הידוע לי קפא"י.¹⁶

קלווריסקי ראה בתחום תפקידו להגן על הישובים מפני התנכלויות השלטון התורכי והרדיפות בזמן המלחמה. לא חס על עצמו, רץ והתרוצץ, הפעיל את הקשרים שהיו לו בחלונות הגבוהים של המימשל התורכי בכדי להבטיח בכל מחיר המשך החיים והעבודה, ניצל גם את קשריו הטובים עם נכבדים ערבים והצליח לקבל מהם עזרה בצורות שונות. בין השאר קיבל מצרכי מזון מעודפי תוצרת חקלאית מאיזור דמשק בתנאי תשלום דחוי עד לאחר המלחמה.

(זכור לי ה"קמרדין" - משמש מיובש, שהביא קלווריסקי למטולה בחזרו מנסיעה לדמשק. היה זה בזמן שהרעב כבר החל לכרסם).

היו לקלווריסקי רעיונות גדולים בקשר להשתלבות הישוב היהודי במרחב. קשרים מיוחדים היו לו עם המנהיגות הערבית שהתחילה להתגבש בשנות המלחמה ומרכזה היה בדמשק. המנהיגים היו מתייעצים איתו ומכבדים את דעתו.

פעילותו העצמאית בקשר להתיישבות בשנות המלחמה עלתה לו בקריירה